

Többek kérdésére közöljük, hogy — mint ezt előre bejelentettük — a több elképzelés egyikeként júliusi számunk *műanyag burkolóját egyelőre kísérleti céllal* készítettük. Kivitelezéséhez komoly segítséget kaptunk a Szegedi Nyomda kollektívájától, azonban az elégtelen száradás miatt néhány burkolóról lehúzódott a festék. Indokolt esetben, kérésre, a sérült burkolót kicseréljük.

*

Lipiczky Gyula — Kalocsa: Kérésére a kívánt számot Kiadónk utánvétellel elküldte.

*

Nem közölhető írásokat küldtek:

H. G. — Kétegyháza; M. B. — Pusztaföldvár; V. I. — Cegléd; N. F. — Battonya; V. I. — Baja; R. G. — Szentetornya; L. M. — Paks.

KI MIT TUD

A SZEGEDI IRODALOMRÓL ÉS MŰVÉSZETRŐL?

II.

A II. forduló kérdéseinek megfejtéseit nyílt postai levelezőlapon, 1968. augusztus 15-ig kell eljuttatni a Tiszatáj szerkesztősége címére (Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10. Sajtóház), feltüntetve a címzés fölött: **R e j t v é n y - p á l y á z a t**.

Az új kérdések a következők:

A) Részlet egy XVI. század eleji szegedi nyelvemlékből: „kathan koro fw leuc az szwmeolychoet el torli es meereog ellenis io ha megizzak es doehws eeb maras ellenis io ha megmorsoliak teorik es az seebre tezik mayh heeseg es bee rekedes ellenis io.” Ki publikálta és hogyan nevezte el? Felsővárosi töredék — Szmolényi Nándor (1); Palánki regestrum — Cs. Sebestyén Károly (2); Alsóvárosi glosszák — Bálint Sándor (x)?

B) Részlet egy XVI. század közepén kelt levélből: „egyczer wolt egy zegeny nywmürült bywneos embeowr, Nagyhetbe az czeri fa labu barátokhoz megieon gyonni, eow zegeny azt tuttha hogy mynden barath akynek szuklyala feiebe wagon igeon is gyontho legyen...” Szegedi származású, híres kalandor orvos vetette papírra. Ki volt ez? Balsarati Vitus János (1); Kőrösi Fraxinus Gáspár (2); Laskói Csókás Péter (x)?

C) Ki írta ezt a szép strófát Tóth Mihály szegedi főbíró 1552-es sikertelen városfelszabadító kísérletéről:

Nagy sok dob, trombiták oly igen harsagnak,
Nagy rettenetösen üvöltnek, kiáltnak,
Nagy szép festett lovak az mezőn jargálnak,
Kirái fő terek elestek, megholtanak.

Bogáti Fazekas Miklós (1); Tinódi Sebestyén (2); Zrínyi Miklós (x)?

A határidőre beküldött helyes megfejtésekért könyvjutalmat kaptak: *Nagyselmeczy* Istvánné — Reformátuskovácsháza; *Végh* Judit — Szeged; *Antal* András — Szombathely; *Szabó* Imre — Vép (Vas m.); *Tóth* Sándor — Ajka. A jutalmakat postán elküldtük.

Az I. forduló kérdéseinek helyes megfejtése: A2 (az alsóvárosi ferences barátok könyvtára); Bx Heltai Gáspár Mátyás királyról); C1 (Tar Benedek).

Folyóiratunk minden hó 2-án jelenik meg

A TISZATÁJ OLVASÓINAK AJÁNLJUK:

Benedek István: CSINEVA 1—2. kötet	64,— Ft
Illés Jenő: SZÍNÉSZARCOK A KÖZELMÚLTBÓL	36,— Ft
Jókai Mór: A KŐSZÍVŰ EMBER FIAI	35,— Ft
Keszi Imre: A VÉGTELEN DALLAM	36,— Ft
Kodolányi János: VISSZAPILLANTÓ TÜKÖR	28,— Ft
Passuth László: FEKETE BÁRSONYBAN	55,— Ft
Passuth László: A HARMADIK UDVARMESTER	63,— Ft
Passuth László: KUTATÓÁROK	45,— Ft
Passuth László: MADRIGÁL	60,— Ft
Passuth László: MEGSZÓLAL A SÍRVILÁG	36,— Ft
Sand, G.: CONSUELO 1—2. kötet	75,— Ft
Stone, I.: VAN GOGH ÉLETE	55,— Ft
Strachey, L.: KÉT KIRÁLYNŐ	36,— Ft
Sztyelmah, M.: A NAGY ROKONSÁG 1—2.	70,— Ft
Tersánszky J. Jenő: A CÉDA ÉS A SZŰZ	44,— Ft
Tolsztoj, A.: GOLGOTA	62,— Ft
Waltari, M.: MIKAEL HAKIM 1—2. kötet	79,— Ft
A WILHELMSTRASSE ÉS MAGYARORSZÁG.	
Német diplomáciai iratok Magyarországról.	98,— Ft
Zweig, St.: STUART MÁRIA	28,— Ft

**Keresse fel az
Állami Könyvterjesztő Vállalat
szegedi boltjait!**

Móra Könyvesbolt, Kárász u. 5.

Tömörkény Könyvesbolt, Lenin körút 34.

**Idegen nyelvű, orvosi és zeneműbolt,
Kárász u. 16. (Dugonics tér sarok)**

Antikvárium, Kárász u. 16.

szerzett tanulságok több mai szegedi festő alkotásaiban szintén megtalálhatók. Leginkább azonban Vinkler László modern szelleműgű munkásságában, amely mind tematikailag, műfajilag, mind stílusir vonatkozásban rendkívül változatos festményeket és grafikákat foglal magába. Tanártársa — a Budapestben lakó, de itt tanító — Fischer Ernő, és a szegedi egyetemen működő Lehel István szintén az avantgarde törekvésű művészek közé sorolható, csakúgy, mint azok a fiatal egykori Vinkler-növendékek: Szücs Árpád, Zoltánfy István, Sági József és mások, akik képeiket kubisztikus, szürrealista, illetve expresszív módon hozzák létre.

Szeged képzőművészetének szocialista hagyományai egyes mai helyi festőink alkotásaiban kimutathatók. Mindenekelőtt a derék-hadba tartozó Fontos Sándor és Pintér József, majd a náluknál fiatalabb Dér István és Zombori László pik-túrájában tükröződnek azok a szocialista szellemű munkásművek vagy expresszív hevületű környezet- és parasztábrázolások, amelyeknek tartalmi és megjelenítési értékei nemcsak a megbecsült örökségvállalásról tanúszkodnak, de az új népi ábrázolás kimunkálásán való fáradozásról is vallanak. Néhányukra a szomszédos „vásárhelyi műhely” kisugárzása is hatott. Műveiket a nagyfokú érzelmi és értelmi feszültség jellemzi, amit sötét tüzés színekkel és konstruktív formákkal fejeznek ki. Ők szintén a Szegedi Tanárképző Főiskolán váltak festőkké. Pályájuk eredményessége jól bizonyítja annak a fontos feladatkörnek szakszerű ellátását, amelyet a művészeti utánpótlás tekintetében a Tanárképző Főiskola rajztanszéke Szegeden betölt.

Tisza-parti városunk ábrázolóművészetének fejlődése — igazodva a hazai szakterület alakulásához — nemcsak a formai újítások vonatkozásában, hanem műfajilag is differenciálódott. A két világháború idején kibontakozó helyi, grafikus kultúra további emelkedéséhez, a több évtizedes szakmai tapasztalattal rendelkező Kopasz Mártán, Vinkler Lászlón és Vincze András on kívül a fiatal Papp György, Veres Mihály és Dénes János is hozzájárultak. Különböző témájú képeiket hol fába metszik, hol tussal, krétával rajzolják meg — ki természetelvéen, ki pedig elvont szelleműen. A helyi kiállítások műfaji sokrétűségét nagyban előmozdították a nemrég létesült Szegedi Művészeti Gimnázium iparművész tanárai is. Közülük T. Nagy Irén, külső és belső épületkörnyezeteket ábrázoló, mértani rendű faintráziái, és H. Dinnyés

Eva kerámiából, samottból készült portréi s falképei sejtetni engedik azokat a lehetőségeket, amelyek iparművészeti vonatkozásban Szegeden a jövőben kibontakozhatnak.

A vidéki művészsors a múltban az ország különböző helyein — így Szegeden is — a szobrászokat sújtotta legjobban, akikből hírdőnként élt egy-egy, és helyzetük, fejlődési lehetőséjük valóban kilátástalan volt. Tisza-parti városunkban a felszabadulás előtt Tápai Antal, a lakatosinasból lett szobrász vállalta az itteni művészek küzdelmeit. Állhatossága az elmúlt húsz év alatt termette meg gyümölcseit. Az ő népi érdeklődésű munkássága nyomán alakult ki a helyi szobrászat töretlenül mondható realista arculata, amelyet ma több tehetséges művész gazdagít. Így a lemezdomborításai és újabban érméi s kisplasztikái által ismertté lett Tóth Sándor, valamint a fiatal Szathmáry Györgyi, akinek vaskos formálású kő- és bronzfigurái derűs nyugalmat sugároznak.

Amint látjuk tehát, a szegedi képzőművészek ábrázolóli nézőpontja más és más. Vannak, akik a valóságot realitásukban szemlélik s mondanivalóikat általában erőteljes színekkel és határozott formákkal tolmácsolják. Vannak viszont, akik a természeti és társadalmi jelenségeket szubjektív zártágban látják, s élményeiket, gondolataikat áttételes eszközökkel jelkészerűen fejezik ki. Alkotásaik, éppen mert a megjelenítési módok olyan partjait hidalják át, melyek között a nyelvezetkülönbségek differenciáltsága hullámzik, válnak a természetelvű és az elvont szellemű ábrázolások változatos arculatú együttesévé.

Annak a lehetőségnek biztosítása, hogy Szeged mai képzőművészetét a Magyar Nemzeti Galéria 1967 augusztusában egy tekintélyes méretű kiállítás megrendezésével hajlandó volt bemutatni, Tisza-parti városunk festészeti, grafikai, szobrászati eredményeinek megbecsülését és fejlődésének eddig el nem ért szintjét jelenti. E Budapestben — majd utána helyben is — bemutatott nagyszabású tárlat országos sikere híven igazolta, hogy hazai képzőművészetünk alakulásában Szegednek ma már jelentős szerepe van.*

Leleesi Jolán

KIS SZEGEDI MŰVÉSZETTÖRTÉNET

XX.

A másfél év óta folytatódó, Szeged képzőművészetét vázlatosan felrajzoló sorozatunkat e közleménnyel lezárjuk. Az alábbiakban megemlítésre kerülő mai helyi művészekkel azért nem foglalkozunk olyan részletességgel, mint elődeikkel, mert a Tiszatáj hasábjain egy-egy önálló cikk vagy kiállítási beszámoló keretében már többükről bőven szó esett. Folyóiratunk ezután is elsősorban az ő munkásságukkal kívánja alaposan megismertetni a szegedi ábrázolóművészek új alkotásai iránt érdeklődő közönséget. Ezért Szeged mai képzőművészetére most csak egy rövid pillantást fogunk vetni.

A festői pompájú Tisza sok embert elbűvöl. Így nem csoda, ha az itt élő művészek vásznain oly gyakran szerepel e szépségekben gazdag folyó ábrázolása, melynek változatos arculata, partja mentén élő népének szorgos munkája által válik teljessé. A Tisza-vidék helyi megörökítőinek soraiban éppúgy megtaláljuk az idősebb nemzedékbe tartozókat, mint a középgeneráció képviselőit. A koros mesterek közül *Vlasics Károly*, *Dorogi Imre* és *Erdélyi Mihály* neveit említjük meg. A negyvenes évjáratúakból pedig *Szabó Miklós*, *Cs. Pataj Mihály* és *Hemmert János* azok a festők, akiknek képein sokszor a Tisza—Maros-szög városának ipari és kulturális fejlődése iránti érdeklődés és a helyi táj jellegzetességeinek megragadása érzékelhető.

A Tisza és környékének népelete Szeged képzőművészetét sajátossá teszi ugyan, de e lokális természeti és társadalmi vonás mellett az itteni művészek részéről már a század elejétől egy ún. „európai orientáció” is kimutatható. Gondolunk a leghamarabb Párizsban letelepült *Csáky Józsefre*, majd a később útra kelt *Moholy Nagy Lászlóra* és a már említett, ma is Londonban élő *Buday Györgyre*. A két világháború közt nem egy olyan helyi festő és szobrász volt, akiknek művein az *Ecole de Paris* hatása érződik. A külföldön

* A szegedi művészetek történetét dióhéjban összefoglaló cikksorozatunk befejeződött. Elkövetkező számaink hátsó borítóján a szegedi munkásmozgalom történetének rövid, summarizáló ismertetésére kerítünk sort.